

De Hoeve

Algemeen:

Midden in de bossen en vanaf de Zelhemseweg niet te zien ligt “de Hoeve”. De verbindingsweg naar het dorp is niet via de Zelhemseweg maar loopt vanaf de achterkant van de boerderij, door de bossen, naar Ruurlo.

De eerste schriftelijke vermelding vinden we in het verpondingskohier van Zutphen van het jaar 1650. De boerderij wordt hierin omschreven als “Huys en Hoff” en is plichtig aan de Gravinne van Stirum. Hoe de oorspronkelijke boerderij met schuren er uitzag weten we niet maar het zal waarschijnlijk een “los hoes” geweest zijn. De meeste behuizingen waren gebouwd van planken en wand of spenken en de dakbedekking bestond meestal uit stro of riet, materialen die geen eeuwen meegingen. Het is dus wel zeker dat de boerderij door de jaren heen steeds vernieuwd werd.

De voorgevel van de boerderij, zo als die nu nog bestaat (zie schets) is gemetseld van stenen die gebakken zijn in een zo genaamde veldoven en is waarschijnlijk meer dan 200 jaar oud. Naar alle waarschijnlijkheid zijn deze stenen gebakken in de Heurne, waar lang geleden veldovens stonden. Uit een vergelijk met de gebruikte steensoorten lijkt het alsof het achterhuis met zijmuren en de linker zijgevel van het voorhuis tegelijk vernieuwd zijn. Hoewel niet met zekerheid te zeggen is het wel waarschijnlijk dat omstreeks 1835 - 1845 de houten wanden van het achterhuis vervangen zijn door metselwerk. Tegelijkertijd werd er een wand gemetseld tussen voor- en achterhuis waartegen de nieuwe bedsteden werden gemaakt.

De oude bedsteden tegen de linker zijgevelmuur werden weggebroken en muur 70 cm uitgebouwd om iets ruimere kamers te krijgen. Omdat het dak ook vernieuwd werd is het over de gehele lengte, dus van muurplaat tot nok, opgehaald. Door deze verbouwing behoorde ook het “los hoes” tot het verleden.

Gelijk met deze verbouwing zijn ook het linker en het middelste raam van de voorgevel vernieuwd hetgeen te zien is aan de rollagen boven de kozijnen welke van de zelfde (hardere) steensoort zijn gemetseld als de zij- en achtergevel. Het aanmetselen van de oude voorgevel is naar alle waarschijnlijkheid gebeurd met stenen uit de oude zijmuur. De vernieuwde kozijnen werden rondom circa 1 cm kleiner gemaakt dan de oorspronkelijke om ze makkelijker in de muuropeningen te kunnen plaatsen. Ook sluit de negge niet tegen de kozijnen maar zijn deze aangevoegd. In deze streken wordt meestal het woord kantelaaf gebruikt in plaats van het Hollandse negge.

In de achterste gebindbalk van het achterhuis zitten nog de gaten voor twee stijlen en een gat voor de zogenaamde middeler of stiepel, waaruit blijkt dat de boerderij voor de vernieuwing van het achterhuis een zogenaamde onderschoer had.

De fundering hiervan zit nog onder de deelvloer. Uit het overige gebintwerk van de woning blijkt niet dat dit reeds eerder gebruikt is. De boerderij had aan de linkerkant een potstal en aan de rechterkant twee paardestallen en enkele varkenshokken.

Van de bij de familie Van Heerckeren van Kell in bezit zijnde boerderijen werden in de jaren 1885 - 1888 “het Lievestroo”, “de Groes” en “Schutteboer” vernieuwd. De familie Waarlo, die op “de Hoeve” woonde, had verwacht dat nu hun boerderij aan de beurt was, maar volgens de eigenaar waren de centen op en de boerderij nog in goede staat. Dat dit laatste juist was blijkt 100 jaar later als de voorgevel nog in goede staat is.

Wel wordt in 1888 een nieuwe schuur gebouwd. Het gebint werk van de schuur is afkomstig van de boerderij “de Spieker”, waar in 1882 een nieuwe boerderij is gezet, waarna de oude is

afgebroken. Het oude gebintwerk is bij het hergebruik iets versmald. Aan beide zijden zijn de gebintbalken 30 cm ingekort waarna er nieuwe pennen aan gezaagd zijn, hetgeen te zien is aan de oude korbeelgaten. Van deze nieuwe schuur, die tegen de linkerzijgevel van de boerderij werd gebouwd, waren alleen de achtergevel en de voet van de zij- en voorgevel van steen. Het gedeelte van deze schuur dat tegen de potstal van de boerderij lag deed dienst als mestvaalt (vaaltstal). Van de gebintstijlen die in of tegen de mestvaalt stonden is het onderste gedeelte gemetseld. De fundering onder deze stijlen is meer dan twee meter onder de vloer aangelegd. De achtergevel van de schuur is, evenals bij de boerderij, het gedeelte metselwerk tegen de deel tot aan de buitenkant van de gebintstijlen anderhalfs steen. Hieronder ligt de gebintbalk waarop de balkenslieten dragen en waarin de middeler of stiepel werd vastgezet. In de voorgevel van de schuur staat een volledig gebint.

Omstreeks 1905 is de rechter zijgevel van het voorhuis vernieuwd en uitgebouwd. Er kwam een kelder, volledig ondergronds, waarboven een slaapkamer. Dus ook tegen deze zijgevels verdwenen de bedsteden. In tegenstelling tot de linkerkant werd nu slecht het dakgedeelte tot aan de bovenplaat vernieuwd. Waarschijnlijk geschiedde dit om de rieten dakbedekking ongemoeid te laten. Ook kwam er geen boerenvlechting als afdekking van het metselwerk. Wel werden het voordeurkozijn en het rechter glaskozijn vernieuwd en werd hierboven een nieuwe rollaag van nieuwe stenen gemetseld.

In 1955 werd de potstal vervangen door een grupstal en werd op de plaats van de vaalt een gierkelder gemetseld. Omdat de ruimte voor de grupstal niets te groot was werden de koeien meer naar voren op de deel gezet zodat er ruimte kwam voor mestgrup en pad.

In 1929 kwam er electriciteit op de boerderij, in 1965 waterleiding en eerst in 1986 aardgas. De laatste bedstede werd eerst na de tweede wereldoorlog weggebroken.

De houten zijgevel van de schuur werd in 1950 vervangen door een gemetselde muur. De houten voorgevel is nog net als voor honderd jaar. In 1971 werden er op de zolder slaapkamers gemaakt en kwam er een raam in het voorste dakschild. Ook in 1980 onderging de boerderij een verbouwing. Er kwam een zijingangsportaal, de keuken werd gemoderniseerd en er kwam een nieuw toilet en doucheruimte.

In 1981 werd er een ligboxenstal bijgebouwd en in 1986 een ondergrondse mestopslagput.

Het ging pachter Berent ten Hoeve en zijn zoon Willem financieel gezien niet voor de wind. Eind oktober van het jaar 1753 eiste een Geertjen Abrahams, dochter van Abraham Hendriksen, beslaglegging op alle goederen van de Ten Hoeves om een kapitaal groot f. 50 met f. 10 aan rente terug te krijgen, dat haar vader in 1747 aan Willem had geleend. (Bron: RA 820 29 okt. 1753) Pachter Willen te Hoeve (geb. 1722) en zijn vrouw Stiene Esselenbroek werden op 27 juli 1753 op heterdaad betrapt door Adam Abresson, pachter van het garvezaad, toen zij na zonsondergang een dragt rogge van de kamp wilden halen. (Bron: RA 820 22 juni 1754). Abresson had wel zijn vermoedens gehad, want al enige jaren was de rogge verdwenen voordat hij ze kon innen. Hij had zelfs menigmaal, wanneer het koren gemaaid en gedorst werd, gepost, maar tot dusverre was het hem nog niet gelukt de bouwman op heterdaad te betrappen. Maar op deze donkere avond in juli had hij geluk. Hij had zelfs gehoord dat Willem het niet wilde laten bij wat hij en zijn vrouw in een keer konden dragen maar dat Willem tegen haar riep: ‘pakt die maar op en gaat daar mede heen, ik sal er ondertussen weer anderen gereet maaken’. De schrik zat Willem goed in de benen want de garven werden gelijk op het land teruggezet en hij beloofde de schade dubbel te vergoeden. Willem smeekte Abresson het vergrijp stil te houden om zo niet in zijn goede naam en faam te worden aangetast. Maar de betalingen en blijven echter uit en toen Willem, enigszins van de schrik bekomen, het misdrijf zelfs ging ontkenen stapte Abresson naar de rechter (Bron: RA 820 4 sept. 1753) Getuige Willem Wolsenhuijs verklaarde voor het gericht dat hij gezien had dat zij de garven wegdroegen maar dat die bij zijn komst en die van Adam Abresson weer op het veld werden teruggezet. Wolsenhuijs en zijn medegetuigen Hendrik te Paelder, Willem Haijen,

Derk Groes en Garrit Spijkers verklaren tevens dat Willem en Stiene en hun ouders als "ordentelijke luijden" bekend staan. Ook werd gevraagd of het misschien een oud gebruik was om bij schaarste van het voer vroegtijdig een garve van land mee te nemen. Ze toonden zich allen goede burens en verklaren dat ze hier inderdaad wel eens van gehoord hadden. (Bron RA 834 15 okt. en 12 nov. 1753; 26 jan. en 2 maart 1754). Het mocht echter niet baten, Willem en Stiene werden in juni 1754 veroordeeld tot een boete van maar liefst vijfhonderd gulden elk en er werd beslag gelegd op hun goederen. Zwager Berent ten Arve en Jan Hillebrant stelden zich echter borg voor het enorme geldbedrag, waarmee de publieke verkoping, die reeds gepland stond voor 1 juli, voorkomen werd. (Bron: RA 820 25 juni 1754). Wel zien we dat Willem en zijn vader Berent, als eigenaren van de Paalder, de pachter aldaar de wacht aanzeggen en via de richter proberen alle achterstallige pachtgelden te innen. Pachter Hendricus vertrekt en even later zien we Willem en Stiene verhuizen naar de Paalder. (zie Paalder O.7)

Vader Berent, die op de Hoeve achterbleef kwam, mede door de grote schulden van zijn broer Barteld op de Langenbarg, waarvoor hij grotendeels borg stond, maar moeizaam uit de geldzorgen. In 1756 meldde zich Harmen Aeftink nog om een lening van honderd gulden, verstrekt in 1750, op te eisen. (Bron RA 821 23 febr. 1756 blz. 87). Een jaar later is het schuldeiser Jan Pasma die met beslaglegging aan zijn geld wil komen. (Bron RA 821 4 juli 1757 blz. 204)

Rechtelijk archief 1764 Zutphen

Berent ten Arve en huisvr. Grietjen ten Hoeve verklaren verkocht te hebben aan Gerrit ten Arve of Nijland en huisvr. Anna Margarit Cremers stuk bouwland het Peeterslag of Gotink stuk ,groot 6 schepel gezaaid in buurtschap de Veldhoek ,begrensd aan ene zijde door Teunis Lievestro en aan andere zijde tot den graaven ,vrij en allodiaal,alleen bezwaard met verponding ,volgens koopcedulle d.d.17-6-1763

Berent ten Arve en zijn vrouw Grietjen ten Hoeve hadden in 1764 bij de baron een lening afgesloten van twee honderd gulden en hier als onderpand hun katerstede de Hoefman (E.3), bestaande uit huis, hof en bouwlanden aan verbonden. In november 1779 toen hun zoon Antonie trouwde en de boerderij De Hoeve overnam, kon De Hoefman weer als onderpand gelost worden. (RA 823 1 nov. 1779). Een jaar later, na het overlijden van Berent, werd de Hoefman door de weduwe Grietjen en haar kinderen verkocht. (RA 823 24 mei 1780).

In het rechterlijk archief van Ruurlo bevindt zich ook nog een akte opgemaakt 1807 na het overlijden van Fredrik Deurnink, waarbij de twee toen nog minderjarige kinderen twee voogden toegewezen kregen te weten grootvader Roelof Deurnink en oom Willem Groes. De goederen werden getaxeed, waarbij bleek dat het onroerende deel bestond uit een half mud gezaai bouwland gelegen in de Veldhoek, het Zwarte Stukke genaamd, en een stukje land in het Slag in de buurtschap Haar, groot twee spint gezaai en de roerende goederen onder anderen uit de inboedel van het huis, de levende have en vee, het gereedschap en het hooi en gewas, alles tezamen bedragende elfhonderdvijfentwintig gulden en dertien stuivers. De moeder van Berendina, Aaltjen Groes, eiste een vierde deel van het roerend goed voor zich op. Berendina hield het vruchtgebruik van het deel van de kinderen, zolang zij minderjarig waren. Ook de kist van de overledene met kleren, linnen, wol en zilver kwam ten voordele van de kinderen.

Rechtelijkarchief Zutphen 1803

Arend Jan Vruink en Engele ten Arve transporteren aan Frederik Doornink en Berendina ten Arve EL. 1/4 van stuk bouwland ruim 1 molder gezaaid het Zwarte Stukke in buurtschap de Veldhoek op de kamp voor Schepershuis 40e penn. f 1-5.

Bouw:

ca. 1835/1845 verbouw

1885 bijbouw schuur

1905 rechter zijgevel voorhuis vernieuwd en uitgebreid, kelder, dak gedeeltelijk vernieuwd.

1950 verbouw schuur

1966 bouw houten garage
1967 bouw wagenloods
1971 slaapkamers op de zolder en in de voorgevel werden dakramen geplaatst
1979 plaatsen voedersilo
1980 verbouw, zij ingangsportaal, keuken gemoderniseerd, nieuw toilet en doucheruimte,
plaatsen noodmelktanklokaal
1981 ligboxenstal
1986 ondergrondse mestopslagput

Eigenaren:

1650 Styrum, Gravinne
1810 Hasselt, Elizabeth Britsen, wed. van ,van Hasselt
1830 Mr. Willem baron van Heeckeren van Kell, Arnhem
1868 Mr. Willem baron van Heeckeren van Kell, Angerlo
1928 Mr. Alexander baron van Heeckeren van Kell
later: Hendrik Robert baron van Heeckeren van Kell
1967 Staats Bosbeheer

Bewoners:

bewoners 1650

Jan Te Hoeve met zoon

Garrit te Hoeve

Garrit Tr.1675 met

Stijntjen te Braecke d.v.Hendrik uit de Bosheurne
kinderen

Aaltjen te Hoeve geb.1676 Ruurlo naar N.6 1702

Lijsabeth te Hoeve geb.1677 Ruurlo naar E.21 1715

Berent te Hoeve geb.1679 Ruurlo Tr 1707 Berentje Willems van A.11

Willemken te Hoeve geb.---

Henrick te Hoeve geb.---

moeder Stijntje overl.

Garrit hertrouwt in 1687 met Jenneken op het Wole
dochter Willemken Tr.in 1695 met

Lammert Hillebrand geb.1671 Ruurlo van N.4

Berent Hillebrand(te Hoeve) geb.1695 Ruurlo

zoon Berent Tr.1721 Met

Jenneken Ribbert geb.1690 Ruurlo van H.3
kinderen

Willem te Hoeve geb.1722 Ruurlo naar O.7 1749

Grietjen te Hoeve geb.1724 Ruurlo naar E.3 1749

moeder Jenneken overl. 1772 op E.3

1754 komt Grietjen terug van E.3 met haar man

Berent ten Arve geb.1780 Ruurlo

kinderen

Garritjen ten Arve geb.1748 Ruurlo

Antonie ten Arve geb.1749 Ruurlo

Willem ten Arve geb.1751 Ruurlo naar O.7 1777

Berent ten Arve geb.1753 Ruurlo naar A.12 1803

Engele ten Arve geb.1754 Ruurlo naar O.33 1776

Aaltjen ten Arve geb.1757 Ruurlo
Berend H ten Arve geb.1760 Ruurlo naar N.5
Jenneken ten Arve geb.1762 Ruurlo naar O.13a 1783
Lammert ten Arve geb.1765 Ruurlo
vader Berent overl. in 1780,moeder Grietjen in 1804
zoon Antonie Tr.in 1779 met
Aaltjen Groes geb.1752 Ruurlo van O.2
kinderen
Jenneken ten Arve geb.1786 Ruurlo naar N.3 1815
Berendina ten Arve geb.1780 Ruurlo
dochter Berendina Tr. in 1799 met
Frederik Doornink geb.--- Vorden
kinderen
Teuntjen Doornink geb.1802 Ruurlo
Garrit Doornink geb.1805 Ruurlo overl. 1808
Frederik overl. Berendina hertr.1807 met (R.A.850 1807)
Derk Spijkers geb.1778 Ruurlo van O.31
kinderen
Fredrik Spijkers geb.1808 Ruurlo naar O.8 (Beeuwken)
Hendrik Spijkers geb.1812 Ruurlo naar Zelhem
Berend Spijkers geb.1819 Ruurlo overl.1821
Fenneken Spijkers geb.1821 Ruurlo naar O.15 (Wunnekers)
Aaltjen Spijkers geb.1823 Ruurlo naar Vorden 1856
Berend Spijkers geb.1824 Ruurlo
moeder Berendina overl.in 1829, Derk hertr. 1830 met
Aaltjen Lievestro geb.1808 Ruurlo van H.15
Bernardus Spijkers geb.1830 Ruurlo overl. 1869
Arend Jan Spijkers geb.1832 Ruurlo overl. 1880
Garrit Spijkers geb.1835 Ruurlo overl. 1871
Kaatjen Spijkers geb.1839 Ruurlo overl. 1871
Jenneken Spijkers geb.1842 Ruurlo naar N.14 1863
Kaatjen Spijkers geb.1846 Ruurlo naar K.1 1875
Janna Spijkers geb.1847 Ruurlo naar A.1 1881
Garrit J Spijkers geb.1850 Ruurlo overl. 1860
vader Derk overl. in 1855, moeder Aaltjen in 1883
zoon Bernardus Tr.in 1857 met
Anna Waarlo geb.1830 Ruurlo van O.33
kinderen
Derk Spijkers geb.1858 Ruurlo overl. 1858
Hendrik Spijkers geb.1859 Ruurlo overl. 1860
Hendrika Spijkers geb.1859 Ruurlo
Derksken Spijkers geb.1861 Ruurlo naar O.5
vader Bernardus overl.in 1869,Anna hertr. broer
Arend Jan Spijkers geb.1832 Ruurlo van O.1
Bernardus Spijkers geb.1870 Ruurlo
vader Arend Jan overl.in 1880, moeder Anna in 1901
dochter Hendrika Tr.in 1881 met
Hendrik Waarlo geb.1857 Ruurlo van O.2
kinderen

Willem Waarlo geb.1882 Ruurlo
Bernard Waarlo geb.1882 Ruurlo
Grada A Waarlo geb.1886 Ruurlo
moedrer Hendrika overl.in 1931
zoon Willem Tr.met
Johanna Kl Selle geb.1884 Ruurlo van O.14
kinderen
Hendrik Waarlo geb.1910 Ruurlo
Hendrika G Waarlo geb.1913 Ruurlo

